

نام سند	بروشور آموزشی سرطان خون
نگارش	مرکز بهداشت استان
تاریخ صدور	۱۳۹۷
نام کامل فایل	سرطان خون
گردآوری	دکتر جبرئیل شعربافی نیر صادقپور صالح

سرطان خون سرطان چیست؟

سرطان حالتی از رشد و تکثیر بی‌رویه‌ی سلول‌های بدن است که غالباً در زمینه‌ی مشکلات ژنتیکی و ثانویه به عوامل محیطی، رخ می‌دهد.

سرطان خون چیست؟

سلول‌های خونی بدن به دو دسته‌ی اولیه‌ی لنفوییدی و میلوئیدی تقسیم می‌شوند. این تقسیمات اولیه در مغزاستخوان به وقوع می‌پیوندد و سلول‌ها بعد از بلوغ به داخل گردش خون رفته و یا در ارگان‌های لنفاوی (دژهای استحکامی بدن در برابر عوامل مضر خارجی) مستقر می‌شوند.

حال اگر تکثیر بی‌رویه در مغزاستخوان رخ داده و سلول‌های اولیه و غالباً نابالغ در خون زیاد شوند، این نوع سرطان را «لوسمی» و اگر سلول‌های واقع در ارگان‌های لنفاوی که غالباً بالغ هستند زیاد شوند، سرطان حاصل را «لنفوم» می‌نامند.

سرطان خون را اکثراً با نام «لوسمی» می‌شناسند، چون تکثیر بی‌رویه‌ی سلول‌ها از همان آغاز ایجاد سلول‌های خونی شروع می‌شود و مشکلات هم در خون و هم در گره‌های لنفاوی به وجود می‌آند.

آیا افزایش سلول‌های خونی خوب نیست؟

در رابطه با سرطان و افزایش تعداد و تکثیر سلول‌های خونی ذکر این نکته ضروری می‌باشد که اگرچه تعداد سلول‌ها افزایش می‌یابد، ولی

در واقع این سلول‌ها غالباً ناکارآمد بوده و همچنین با افزایش تعداد خود، سبب کاهش فضای لازم برای سلول‌های سالم و کارآمد می‌شوند.

مثلاً سلول‌ها در «لوسمی» نابالغ بوده و نمی‌توانند عمل اصلی خود را انجام دهند. و در «لنفوم» سلول‌هایی بالغ هستند که دوره‌ی عمل کردی آن‌ها تمام شده و باید از بین بروند تا سلول‌های بالغ‌جوان‌تر جایگزین آن‌ها باشند، ولی این امر اتفاق نیافتاده و حتی در صورتی که سلول‌های سالم و کارآمد هم تشکیل شوند، چون نمی‌توانند در دژهای استحکامی بدن استقرار یابند، فرد مستعد بیماری‌ها و حملات مضر دیگر می‌شود. البته ذکر این نکته لازم است که در «لوسمی‌های مزمن» نیز سلول‌ها بالغ و ناکارآمد هستند.

لوسمی یعنی چه؟

لوسمی از کلمه‌ی «Leukemia» که از دو بخش «Leukos» به معنای «سفید» و «-emia» به معنای «خون» تشکیل شده است. و یعنی تعداد گلبول‌های سفید خون افزایش یافته است. چون اولین بار که آقای ویرشو در سال ۱۸۴۵ میلادی، این حالت را در لام خون فرد مبتلا به این بیماری مشاهده کرد، این نام را برای آن انتخاب کرد.

انواع لوسمی کدامند؟

لوسمی‌ها برحسب سلول‌هایی که در مغزاستخوان تحت تأثیر قرار گرفته‌اند به انواع زیر تقسیم می‌شوند:

۱- لوسمی لنفوییدی حاد: غالباً کودکان و افراد مسن بالای ۶۵ سال را مبتلا می‌کند. ولی درمان‌ها در کودکان نتیجه‌بخش‌تر از سالمندان می‌باشد.

۲- لوسمی لنفوییدی مزمن: غالباً در افراد بالای ۵۵ سال روی داده و مردان را بیش‌تر گرفتار می‌کند. با اینکه غیرقابل‌علاج می‌باشد ولی درمان‌های موجود مؤثر بوده و به جز فرم مربوط به سلول‌های لنفوسیتی B که رفتاری تهاجمی‌تر دارد. میزان بقا در بقیه‌ی انواع، بالا و حدود ۷۵٪ می‌باشد.

۳- لوسمی میلوئیدی حاد: بالغین را بیشتر از کودکان مبتلا کرده و،

مردان را بیشتر از زنان. با توجه به درمان‌های رایج میزان بقای ۴۰٪ دارد.

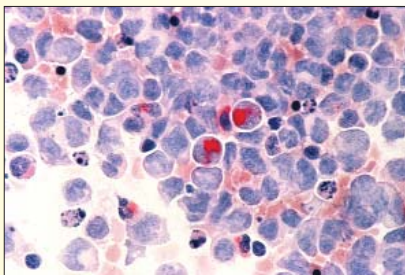
۴- لوسمی میلوئیدی مزمن: بالغین و گاهی کودکان را گرفتار می‌کند. بقا در صورت استفاده‌ی مناسب از درمان ۹۰٪ می‌باشد.

۵- لوسمی سلول موئی: از بسیاری جهات شبیه لوسمی لنفوییدی مزمن می‌باشد و با اینکه غیرقابل‌علاج می‌باشد ولی بقا با استفاده از درمان‌های رایج ۱۰۰-۹۶٪ می‌باشد.

۶- لوسمی پرومیلوسیتی مربوط به سلول T: بسیار نادر و بسیار مهاجم می‌باشد.

۷- لوسمی لنفوییدی سلول‌های بزرگ دانه‌دار: بسیار نادر و غیرمهاجم می‌باشد.

۸- لوسمی مربوط به سلول T بالغین: در زمینه‌ی ویروسی که بسیار به ویروس ایدز (HIV) شبیه‌است و به نام HTLV مشهور می‌باشد، رخ می‌دهد که باعث می‌شود سلول‌ها ناکارآمد شوند (در حالی که در ایدز سلول‌ها از بین می‌روند).

چه علائم و نشانه‌هایی برای لوسمی وجود دارند؟

نشانه‌هایی که غالب بیماران با آن‌ها مراجعه می‌کنند، عبارت‌اند از:

- عمومی: کاهش وزن - تب - عفونت‌های مکرر
- ریه و تنفس: کاهش توان تنفسی
- عضلانی-اسکلتی: ضعف و خستگی - درد و درناکی استخوان‌ها

و مفاصل

- عصبی و روانی: خستگی - کاهش تمرکز
- گره‌های لنفاوی: بزرگی گره‌های لنفی

سرطان خون

کانون خیریه سلامت رفتار سپینود
دانشگاه علوم پزشکی تبریز

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
معاونت بهداشتی

همچنین شایان ذکر است، عواملی که از دوران جنینی سبب تغییر در ساختمان DNA باشند، فرد را بیش تر در معرض خطر ابتلا به سرطانها قرار خواهند داد.

نحوه تشخیص لوسمی چگونه است؟

بعد از مراجعه فرد با نشانه‌های مذکور و شمارش سلول‌های خونی، در صورتی که تشخیص مسجل نشده باشد، از آزمایش‌های تکمیلی سنجش مواد موجود در خون و یا تصویربرداری‌های X-ray (برای استخوان‌ها و مفاصل)، MRI (جهت بررسی مغز) و سونوگرافی (جهت بررسی ارگان‌های داخلی مانند کبد-طحال-کلیه و...) استفاده می‌شود.

لوسمی چگونه درمان می‌شود؟

درمان لوسمی به وسیله‌ی رژیم‌های مخصوص شیمی‌درمانی و برخی اوقات رادیوتراپی (بسته به موضعی یا گسترده بودن محل درگیر) انجام می‌گیرد. در موارد خاصی استفاده از پیوند مغزاستخوان پیشنهاد می‌گردد.

امروزه با شروع درمان‌ها در زمینه‌ی ژنی و ژنتراپی، امید است این شیوه به تدریج توسعه یافته و تکمیل شود، تا در آینده بتوان از این شیوه‌ی مهم درمانی بهره برد. (قابل ذکر است ۲ تن از ۳ تن افرادی که در سال ۲۰۱۱ میلادی با این شیوه تحت درمان قرار گرفتند، یک سال بعد، هیچ‌گونه علائم سرطانی را نداشته‌اند.)

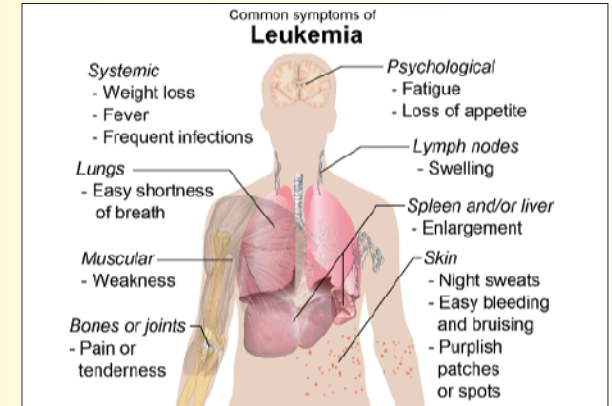

کانون خیریه سلامت رفتار سپینود

سپینود

www.sepinoodtbz.mihanblog.com

تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دانشکده پزشکی

■ کبد و طحال: بزرگی در کبد و طحال

■ پوست: عرق شبانه - خون‌ریزی و خون‌مردگی به کرات - لکه‌ها و نقاط بنفش در پوست.

علائمی که با وجود آن‌ها، پزشک معالج بر تشخیص لوسمی صحه می‌گذارد، با توجه به افزایش شمارش تعداد گلبول‌های سفید در لام خون محیطی می‌باشد. البته گاهی چون هنوز سلول‌ها در مغزاستخوان بوده و به خون وارد نشده‌اند، تعداد گلبول‌های سفید در خون، طبیعی و یا کم‌تر می‌باشد که نیاز به تحت‌نظر گرفتن و بررسی بیش‌تر خواهد داشت.

دلایل ایجاد لوسمی چیست؟

دلایل متفاوتی برای هر گروه از لوسمی‌ها وجود دارند، ولی در کل هر عاملی که باعث ایجاد جهش در DNA بشود، می‌تواند ایجادکننده‌ی لوسمی باشد؛ قرارگرفتن در معرض تشعشع - کار با بنزن‌ها و دیگر مواد شیمیایی - مصرف سیگار و تنباکو و حتی در برخی مطالعات مواد حاصل از پتروشیمی و حتی رنگ‌مو نیز جزو عوامل ایجادکننده‌ی تغییر در ساختار DNA بیان شده‌اند.

نقش تغذیه در ایجاد سرطان هنوز به طور کامل معلوم نیست ولی استفاده از رژیم گیاهی، عامل حفاظتی مناسبی برای جلوگیری از سرطان می‌باشد.